

การประชุม
เรื่อง การฟื้นฟูทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ของระบบนิเวศน์ (Ecological services)
และการจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน
วันเสาร์ที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2546
ณ วัดมอญคั่นก อำเภอมแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่

- การบริหารจัดการพืชผลทางการเกษตรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น
- การจัดการน้ำ
 - o ภาวะน้ำท่วม ได้รับความเสียหายทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่ 3
 - o ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากระบบชลประทาน

จำนวนครัวเรือน*ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนครัวเรือน
1	บวกหม้อ	350
2	แม่มาลัย	
3	ดงป่าลัน	190
4	หนองโค้ง	85
5	ทรายมูล	167
6	จำเปิง	
7	แม่ชะจาน	200
8	ปางเปา	139
9	ห้วยไร่	
10	ทุ่งสีทอง	160

ลักษณะของพื้นที่เกษตรกร

หมู่ที่	อาชีพหลัก		รอง		ที่นา (%)		ระบบน้ำ	เหมือง	จุดเด่นของพื้นที่	จุดอ่อนของพื้นที่
	หลัก	%	รอง	%	ตัวเอง	เช่า				
1	นา	40	รับจ้าง	60	20	80	ชลประทาน		มีระบบชลประทาน	ดินเหนียวน้ำท่วม น้ำไม่พอในช่วงฤดูแล้ง
3	นา	20	รับจ้าง/ ค้าขาย	25 20	10	90	ชลประทาน		ดินดี	น้ำท่วมในช่วงฤดูฝน น้ำไม่พอในช่วงฤดูแล้ง
4	นา	20	รับจ้าง	80	5	95	ชลประทาน			มีที่น้าน้อย น้ำท่วมในช่วงฤดูฝน น้ำไม่พอในช่วงฤดูแล้ง มีปัญหาปุ๋ย และหอยเชอรี่มากกว่าหมู่อื่น
5	นา สวน	90	ปลูกสัตว์	10	90	10	ชลประทาน	เหมืองฝาย	มีที่นามาก น้ำไม่ท่วม	
6	ราชการ	90	นา	10	90	10	ชลประทาน	เหมืองฝาย		น้ำท่วมบางส่วน
7	นา สวน	80	รับจ้าง	20	90	10	ราษฎร์		เป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม	ดินไม่ดี
8	ยาสูบ	80	นา	20	80	20	ราษฎร์		เป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม	ดินไม่ดี
9	รับจ้าง	60	สวน/นา	40	90	10	ราษฎร์		เป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม	ดินไม่ดี
10	รับจ้าง	60	สวน/นา	40	20	80	ชลประทาน		ดินดี	น้ำไม่พอ มีน้ำท่วมคล้ายกับหมู่ 3

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาข้าว ประกอบด้วยพื้นที่สวน และพื้นที่ปศุสัตว์ สำหรับที่นาส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่เช่า ลักษณะเช่าต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหลายปี แต่ที่สวนมักจะเป็นของตนเอง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีอาชีพรับจ้างบางส่วนในหมู่ที่ 9 และ 10 โดยเฉพาะในหมู่ที่ 9 จะมีนายทุนอยู่มาก แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้รับน้ำจากชลประทานแม่แตง

หมู่ที่ 1 3 4 และ 10 ใช้น้ำจากเส้นเดียวกัน คือ คลองซอย 3 และ 4

หมู่ที่ 5 และ 6 ใช้น้ำเส้นเดียวกัน

ผลผลิตของข้าวภายใต้สภาวะต่างๆ

หมู่ที่	นาลุ่ม		ผลผลิต(กก./ไร่)		กล้าข้าว
	น้ำไม่ขัง	น้ำท่วม	น้ำไม่ขัง	น้ำท่วม	
1	60	40	700		หวานกล้าแล้วปลูกเลยไม่มีการซิมกล้า
3	70	30	700-800	350-400	ซิมบางส่วนเฉพาะ กข 6 เรียก "กล้าฝอย" หวานเป็นแปลงกล้าแล้ว ถอนไปปลูก
4	60	40	600-700	500-600	ซิม 100 % ในนา น้ำท่วม
5	100	-	800		
6	80	20	800	400-500	ซิม 100 %
7	100	-	600		
8	100	-	600		
9	100	-	600		
10	80	20	700-800	500-600	ซิม 80 %

ลักษณะพื้นที่

ลักษณะพื้นที่เป็นที่นาเป็นส่วนใหญ่ มีที่นาดอนน้อยมาก สามารถจำแนกลักษณะที่นาได้ดังนี้

1. นาน้ำไม่ท่วม
 2. นาน้ำท่วม น้ำไม่ขังนาน ได้แก่ พื้นที่หมู่ 3 4 6 และ 10 ซึ่งถ้าปลูกข้าวพันธุ์ กข 6 ทำให้ต้องมีการซิมกล้า
 3. นาน้ำท่วมขัง เฉพาะพื้นที่ หมู่ 1 ทำให้ปลูกข้าวได้เฉพาะบางปีที่น้ำไม่ท่วม
- หมู่ 1 น้ำท่วม ลักษณะเป็นน้ำท่วมขัง แต่ไม่มีความจำเป็นต้องซิมกล้า เป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมรุนแรงมาก ผลผลิตลดลงมาก
- หมู่ 3 เป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมผ่าน
- หมู่ 4 เป็นพื้นที่น้ำท่วม แต่ผลผลิตลดลงไม่เกิน 30% สาเหตุที่ผลผลิตลดลงไม่เกี่ยวข้องกับปุ๋ยที่มากับน้ำท่วม ถ้าไม่มีปัญหา และหอย ทำลายข้าวในนา เพียงปัญหาเรื่องน้ำท่วมอย่างเดียวไม่ได้ทำให้ผลผลิตในนาลดลง แต่ปูและหอยมักจะมาพร้อมกับน้ำท่วมเสมอ
- หมู่ 10 น้ำท่วมรุนแรงกว่า หมู่ 1 และ 3 เนื่องจากพื้นที่ลุ่มกว่า จึงทำให้ช่วงระยะเวลาน้ำท่วมนานกว่า

พันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวในพื้นที่ส่วนใหญ่ เกษตรกรนิยมปลูกข้าว กข 6 และ สันป่าตอง 1 สำหรับข้าว กข 6 ต้องซิมกล้า ในขณะที่สันป่าตอง 1 ไม่ต้องซิมกล้า และยังสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตได้ถึง 1,000 กก. ต่อไร่ ดังเช่นกรณีตัวอย่าง คุณศักดา ปลูกข้าวสันป่าตอง 1 ในพื้นที่ 4 ไร่ ในฤดูฝนได้ผลผลิต 150 กระสอบ (450 ถัง) เฉลี่ย 1,125 กก. ต่อไร่ ทำให้ปีนี้เกษตรกรยังคงปลูกข้าวสันป่าตอง 1 เหมือนปีที่แล้ว เนื่องจากให้ผลผลิตดี

ข้อสังเกต

1. สถานที่ศาลาวัดใหม่ โลง อากาศดี แต่มีปัญหาเรื่องลม และการเปิดโล่งลมแรง เกษตรกรเดินเข้าออก
2. ผู้นำไม่สนใจบางครั้ง bias ในการ leading ตอบคำถาม
3. เกษตรกรหมู่ 3 มีมากกว่าหมู่อื่น บางหมู่มีตัวแทนมาเพียง 1 คน ทำให้การให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์
4. หมู่ 4 ไม่มีคนมาเนื่องจากติดงานในหมู่บ้าน
5. พื้นที่โล่งแจ้ง สว่างมากการเตรียมอุปกรณ์ต้องเช็คพื้นที่ก่อน

วิธีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

วัตถุประสงค์

1. เกษตรกรมีวิธีการลดต้นทุนอย่างไรบ้าง
2. วิธีการในการลดต้นทุนภายใต้หมู่บ้านที่แตกต่างกัน

วิธีการ

1. แบ่งกลุ่มเกษตรกรตามหมู่บ้าน
2. แจกกระดาษให้แต่ละกลุ่มปรึกษา และเขียนลงในกระดาษ
3. นำกระดาษติดแล้วสอบถามเกษตรกรถึงวิธีการต่างๆของแต่ละหมู่บ้าน
4. สรุปวิธีการต่างๆที่เหมือนที่แตกต่างของแต่ละพื้นที่
5. วิธีการที่เกษตรกรสนใจอยากจะทำลองดูต่อไป

ผลการทำงาน

ตารางที่ 1 กิจกรรมที่เกษตรกรปฏิบัติเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว

กิจกรรม	ม. 1	ม. 3	ม. 5	ม. 7	ม. 8	ม. 9	ม. 10	หมายเหตุ
กำจัดวัชพืช	*	*	*	*	*	*	*	
ใช้น้ำมะกรูด		*						ฆ่าหอยสภาพน้ำขัง
ฆ่าปู	*	*						
ปุ๋ยชีวภาพ	*	*	*				*	น้ำสกัดจากหอยและปู
ปุ๋ยเคมี	*	*	*	*	*	*	*	ลดปริมาณการใช้สาร
ปุ๋ยพืชสด	*					*	*	ม. 1 ไสน ถั่ว ซากถั่วเหลือง ม. 9 ซากถั่วเหลือง ม. 10 ไสนและถั่วเหลือง
ปุ๋ยเคมี + ชีวภาพ							*	
ปุ๋ยหมัก	*	*						

เลี้ยงกบในนาข้าว		*						ทดลองเป็นปีที่ 2 ช่วยกำจัดศัตรูพืช
------------------	--	---	--	--	--	--	--	------------------------------------

หมายเหตุ

- จำนวนกบ 500 ตัวขนาด 3-4 นิ้ว
- มะกรูด (ผล + ใบ) 5 กก. ผสมน้ำ 4 ลิตร ใช้กับพื้นที่น้ำขังในการกำจัดหอยเชอรี่
- มีการใช้สารเคมีในการคุมหญ้าในทุกหมู่บ้าน โดยการหว่านลงในนาข้าวโดยตรง
- หมู่ 3 มีการใช้สารเคมีในการฆ่าปู ส่วนหอยใช้วิธีการเก็บ ไม่มีการใช้สารเคมี
- ปุ๋ยชีวภาพที่เกษตรกรใช้มีทั้งที่ซื้อตามท้องตลาด และทำขึ้นเอง ยังไม่มีอัตราการใช้ที่แน่นอน แต่พบว่าข้าวที่ใช้ชีวภาพกว่าปุ๋ยเคมี

การเพิ่มมูลค่าและลดต้นทุนการปลูกข้าว

1. ได้ผลผลิต 800 กก. บริโภค ต้นทุน ประมาณ 3000 บาท ต่อไร่
 - ฟาง 1200 กก
 - กบ ลูกขี้ด 4 x 200 = 800
2. เพิ่มผลผลิต 800 กก เป็น 1000 กก.
3. เพิ่มมูลค่าของนาข้าวโดยมีหลายกิจกรรม

โอกาสในการขยายกิจกรรมต่างๆ

- หมู่ 1 สนใจนำมะกรูด โดยการนำมะกรูดทั้งผลและใบ ไปต้มกับน้ำจำนวน 4 ลิตร ให้เดือด ทิ้งให้เย็น ใช้หยอดบริเวณน้ำขัง สำหรับการฆ่าหอยในพื้นที่น้ำขัง ไม่สามารถใช้ได้ในพื้นที่น้ำไหล และยังไม่ีอัตราการใช้ที่แน่นอน
- หมู่ 3 สนใจขยายกบ เพื่อควบคุมศัตรูพืช โดยปล่อยไร่ละ 500 ตัวตัวขนาด 2-3 นิ้ว (ถ้าไม่ซื้อไปขายจะได้ประมาณเป็นหมื่นตัว จริงๆแล้วกบสามารถเพาะโดยธรรมชาติขึ้นอยู่กับว่าหมู่บ้านอนุรักษ์แค่ไหน น่าจะมีการเขียนโครงการนี้) เสนอเป็นโครงการให้อบต. สนับสนุน กำหนดเป็นช่วงเวลาที่ชาวบ้านสามารถจับกบไปทานได้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์กบในพื้นที่

การลดปริมาณวัชพืชในนาข้าว

1. สารเคมีชนิดเม็ด และน้ำ ช่วยในการคุมหญ้าเพียงอย่างเดียว เช่น กริมม็อกโซน รวาร์นอล์ฟ (ม. 3)
2. เครื่องตัดหญ้า (ม3)

การลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมี

ใช้ในปริมาณที่ลดลง เช่น พื้นที่ 5-6 ไร่ ใช้ประมาณ 100 กก. (ม3)

เป้าหมายการลดต้นทุน

ต้นทุนที่ลดได้	ต้นทุนที่ลดไม่ได้
ปุ๋ยเคมี	สารกำจัดวัชพืช แรงงาน ค่าไถ

กิจกรรมที่ดำเนินการ ส่วนมากก็ยังมีการใช้วิธีการกำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมีดพ่น เพื่อลดต้นทุนแรงงาน และยังใช้ปุ๋ยเคมีแต่เกษตรกรกล่าวว่ายังสามารถลดปริมาณการใช้สารเคมีได้

การปลูกถั่วเหลืองหลังนาจะพบโดยเฉพาะหมู่ 1 3 4 และ 5

การลดต้นทุนการผลิตข้าว	ตัวอย่างกิจกรรม
1. เพิ่มผลผลิตข้าว 800 กก. เป็น 1000 กก	ต้นทุนข้าวไร่ละ 3000 บาท ได้ข้าวเปลือก - ได้ข้าวเปลือก 800 กก./ไร่ (40%) บริโภค 400 กก. เมล็ดพันธุ์ 400 กก. ไร่ละ 8 บาท คิดเป็นเงิน 3,200 บาท - ฟาง 1200 กก. (60%) เกษตรกรไม่มีการสร้างรายได้จากฟาง ส่วนใหญ่จะเผาทิ้ง - กบ ลูกฮึด สมมุติเก็บได้วันละ 4 กก. ราคา กก. ละ 200 บาท คิดเป็นรายได้ต่อวัน 800 บาท
2. เพิ่มมูลค่าของของที่ดิน ให้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเลี้ยงกบ เมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นต้น	
3. นำมะกรูด	
4. ปุ๋ยชีวภาพ	

ต้นทุนการผลิตข้าว

ค่าเช่าที่นา ไร่ละ	1,000	บาท ต่อไร่ ต่อปี
ค่ารถไถนา	650	บาท
ค่าถอนกล้า ค่าปลูก	650	บาท
ค่าเก็บเกี่ยว	700	บาท
ค่าสารเคมี (ปุ๋ย)	200	บาท
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	200	บาท
รวมทั้งสิ้น	3,400	บาทต่อ ไร่

การจัดการในที่ดอน และที่ลุ่มน้ำท่วมและน้ำไม่ท่วม ไม่มีความแตกต่างกัน ถ้าได้ผลผลิตต่ำกว่า 800 กก. ต่อไร่ จะไม่คุ้มทุน

การลดต้นทุนการผลิตข้าว

หมู่ 1 คิดว่าน่าจะเกิดขึ้นได้ มีความสนใจการอนุรักษ์เลี้ยงกบ และความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลถ้ำน้ำเสนอโครงการผ่านอบต น่าจะมีโอกาสเป็นไปได้ ควรต้องมีการบันทึกข้อมูล

ตอนเพาะ มิถุนายน กรกฎาคม เพาะพันธุ์ลูกฮึด

หลังเที่ยง

ประมวล

1. ที่ดินเช่า
2. ลักษณะพื้นที่ เป็นพื้นที่นาลุ่ม แบ่งออกเป็นนาลุ่มน้ำท่วม และนาลุ่มน้ำไม่ท่วม (น้ำซัง) ทำให้ศักยภาพและต้นทุนที่ใช้ในการผลิตแตกต่างกัน
3. พันธุ์ข้าว ปัจจุบันในพื้นที่ไม่มีพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ กข 6 สันป่าตอง 1 มะลิ 105 และมะลิแดง และมีสัดส่วนของข้าว กข 6 มากกว่า สันป่าตอง 1
4. ต้นทุนประมาณ 3000 บาท (รวมค่าเช่านา)
5. ชีวภาพ ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก กบ
6. ทรัพยากรบุคคล กำหนด และผู้ใหญ่บ้าน มีการศึกษาดี ชาวบ้านมีเทคโนโลยีสูง

ต้นทุนไม่สามารถลดได้ ได้แก่ ค่าเช่า ค่าไถ ค่าปลูก

ต้นทุนที่สามารถลดได้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายด้านสารเคมีกำจัดวัชพืช และศัตรูพืช และ ปุ๋ย

ผลพลอยได้ สุขภาพและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

จุดอ่อนของพื้นที่

ที่ดินมีขนาดเล็ก และเป็นที่ดินเช่า

กิจกรรมที่จะนำไปสู่การลดต้นทุนได้แก่

1. กิจกรรมเกี่ยวกับชีวภาพ เช่น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ กบ
2. ต้องรักษาระดับผลผลิตให้ได้ 800 กก.

โครงการเมล็ดพันธุ์ชุมชน กลุ่ม ม. 1 และ ม.3

- การลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์ในท้องถิ่น ราคา กก. ละ 8 บาท ซึ่งมีราคาถูกกว่าเมล็ดพันธุ์ปกติที่ซื้อที่ศูนย์วิจัยข้าว อ.สันป่าตอง (ราคา กก.โลกรั่มละ 15 บาท)
- หมู่ 1 วิจัย ได้ปลูกข้าวเส้นเดียว น่าจะมีการใช้ของหมู่บ้านใช้ของตัวเอง
- หมู่ 1 มีโครงการเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองร่วมกับ มข.

หลังจากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล มีกิจกรรมใดบ้างที่เกษตรกรต้องการทำเพิ่ม หรือทำร่วมกัน

เนื่องจากปัจจุบันในพื้นที่หมู่ 3 มีโครงการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยพ่อหลวงหมู่ 10 (คุณสุริยันต์) เป็นผู้นำ และนอกจากนี้ในพื้นที่หมู่ 3 มีการปลูกข้าวโพดทำเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมีการใช้สารเคมีมาก ประมาณ 4-5 กระสอบ (50 กก.) /ไร่ ซึ่งพืชนำไปใช้จริงๆ ประมาณเพียง 2 กก. ส่วนที่เหลือซึ่มลงสู่แหล่งน้ำเป็นอันตราย ทำลายน้ำ

กิจกรรมที่เกษตรกรอยากทำต่อ

หมู่ที่	ขยายงานเดิม	งานใหม่
---------	-------------	---------

1	ถั่วบำรุงดิน เมล็ดพันธุ์หลัก ปลูกข้าวเส้นเดียว	ข้าวกล้อง แปรรูปข้าว
3	เมล็ดพันธุ์ กบ	แปรรูปข้าว โรงสีชุมชน
5	ที่น้าน้อย เป็นที่สวนมาก ระบบข้าว-ข้าวโพด	เป็นที่ดอนที่สามารถปลูกข้าวโพดได้ในช่วงฤดูฝน
6	ที่น้าน้อย	
7	ข้าว-ยาสูบ	
8	ข้าว-ยาสูบ	
9	ชื่อข้าวกิน	
10	เมล็ดพันธุ์	กบ

เกษตรกรบอกว่าน่าจะคุยกับเกษตรกรทุกหมู่ที่ใกล้เคียงกันเพื่ออนุรักษ์ สุชาติหมู่ 10 เอาเมล็ดพันธุ์จากวิชิต ปลูก 4 ไร่ และเคยทำงานในไร่ก่อนไม่ใช้สารเคมี มีการทดลองปลูกองุ่นมากขึ้น

ประสบการณ์ของสุชาติ

1. ปุ๋ยหมัก เตรียมชีวก่อนไถ จะหมักน้ำชีวภาพประมาณ 2 ลิตร กากน้ำตาล 1 ลิตร ผสมน้ำ 100 ลิตรในถัง 200 ลิตรหมักน้ำทิ้งไว้ 1 คืน เอาแกลบแก่หรือแกลบอ่อน (1 กระสอบ) ราดน้ำให้ชุ่ม แล้วหมักไว้ 10 วัน พลิกทุก 3 วัน ตากให้แห้ง ใช้หว่านหลังจากไถดินเสร็จแล้วช่วยปรับปรุงดิน ทดลองใช้ปีที่แล้วเป็นปีแรกพบว่า ถั่วให้ผลผลิตงามมาก
ใช้ปุ๋ยหมักจากบ้านหนองหล่ม จำนวน 3 กก. เป็นเชื้อให้ปุ๋ย
2. น้ำชีวภาพ หมักผลกับใบน้อยหน่า หรือเมล็ดที่เหลือจากการรับประทานร่วมกับแอลกอฮอล์ทิ้งไว้ 10 วัน ใช้ฉีดพ่น กล้าข้าว กล้าผัก ที่เพาะไว้ ช่วยกำจัดหมัดดิน ปัจจุบันอยู่ในขั้นทดลองทำเป็นแปลงสาธิต

**ได้ประสบการณ์จากเจ้าของไร่ของไร่ปลอดสารที่ อ.เชียงดาว ปัจจุบันเจ้าของไร่ของไร่หันมาทำชา

ทำเนียบเกษตรกรผู้รู้

เรื่อง	เกษตรกรผู้รู้ (หมู่)
เมล็ดพันธุ์หลัก	วิชิต(1)
ถั่วบำรุงดิน	วิชิต และคณะ(1)
ปุ๋ยชีวภาพ	วิชิต (1) และ ชาติ(3)
น้ำมะกรูด (ฆ่าหอย)	ทองคำ กรรแสง (3)
กบในนาข้าว	เกษม ถาวร (3)
คัดเมล็ดพันธุ์เอง	คำ ใจสุภา (3)
เกษตรกรคัดปลูกเอง ไม่ได้จำหน่าย	

การขยายโครงการ

เกษตรกรต้องเห็นความสำคัญของข้อมูล ทุกกิจกรรมสามารถขยายเป็นโครงการได้ เพราะในพื้นที่มีทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล เช่น บุคลากรจากสถานีพัฒนาที่ดิน จ.เชียงใหม่ หมอдинอาสาประจำหมู่บ้าน และเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมีทั้งเมล็ดพันธุ์หลัก และเมล็ดพันธุ์ขยาย สำหรับเมล็ดพันธุ์หลักในพื้นที่ มีวิธีดีซึ่งปลูกข้าวเส้นเดียวในพื้นที่ 1 ไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 500 กก. สามารถนำไปใช้เป็นเมล็ดพันธุ์ขยายในพื้นที่ได้ พันธุ์ที่สามารถนำมาใช้เป็นเมล็ดพันธุ์หลัก มี 3 พันธุ์ ได้แก่ ข้าวมะลิ 105 มะลิแดง และ กข 6 รวมทั้งยังมีองค์ความรู้ที่กระจายอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ เช่น ความรู้เรื่องน้ำมะกรูดกำจัดหอย ปุ๋ยชีวภาพ (กลุ่มของสุชาติ) และกบ เป็นต้น สำหรับกบเกษตรกรมีความเห็นว่าอาจจะต้องหาบางส่วนมาปล่อยเพิ่มตามแหล่งน้ำธรรมชาติ และต้องขอความร่วมมือจากชาวบ้านให้งดจับกบในบริเวณหรือช่วงเวลาที่กำหนด

ส่วนโครงการแปรรูปข้าวกล้องที่เกษตรกรให้ความสนใจจะเกิดความยั่งยืนได้ หากวัตถุดิบที่ใช้เกิดจากการผลิตของเกษตรกรเอง ไปได้เกิดจากการซื้อข้าวเปลือกมาแปรรูปจำหน่ายเท่านั้น และข้าวเหนียวไม่สามารถนำมาทำเป็นข้าวกล้องได้ เวลานี้แล้วจะมีความเข้มแข็งมาก

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
เรื่อง “แนวทางการลดการใช้สารเคมีในนาข้าว”

วันเสาร์ที่ 4 ตุลาคม 2546

ต. ขี้เหล็ก อ. แม่แตง จ. เชียงใหม่

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร
1	จ๋านงค์ ลากวง	59 หมู่ 1	
2	เหรียญ พวงมาลัย	29/1 หมู่ 1	
3	ศรีทศ ทนันทชัย	416/2 หมู่ 1	053-842212
4	วิจิต รุ่งโชติ	62/6 หมู่ 1	09-9977414
5	ถวิล ชันดา	130 หมู่ 1	
6	นิกร ถาวร	32 หมู่ 1	
7	สงกรานต์ ของชะลย์	36/1 หมู่ 3	09-8545039
8	ประยงค์ คงทัน	63/3 หมู่ 3	053-842535
9	ประเสริฐ ยศ	153/1 หมู่ 3	
10	ทองคำ กันแสง	61/2 หมู่ 3	
11	บุญเลื่อน คงทัน	66 หมู่ 3	
12	อิน ใจวงศ์	156/1 หมู่ 3	
13	กำป็น ใจวงศ์	156/1 หมู่ 3	
14	วิชัย ใจคำ	82/1 หมู่ 3	
15	เกษม ถาวร	26/2 หมู่ 3	
16	แดง ธิดา	87/1 หมู่ 3	
17	บุญตอม ไชยวงศ์	193 หมู่ 3	
18	สวัสดิ์ หน่อแก้ว	96/2 หมู่ 3	
19	ไมตรี ธิดา	2/1 หมู่ 3	
20	ปัญญา วิชาคุณ	46 หมู่ 3	
21	คำป้อ คำวัง	12 หมู่ 3	
22	ตา กันแสง	201 หมู่ 3	
23	ศักดิ์ดา คงทิน	66/1 หมู่ 3	

24	คำ ใจสุภา	411/3 หมู่ 3	
25	เยา คงทัน	8 หมู่ 3	
26	บุญมี เฉลียว	1/1 หมู่ 3	
27	สุทัศน์ สุขไย	182 หมู่ 3	
28	สมัคร ดงประหลาด	47/1 หมู่ 3	
29	นายกอบเกียรติ	35 หมู่ 3	
30	สนิท ใจคำ	68 หมู่ 3	
ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร
31	จำนง ถอนจาย	8/1 หมู่ 3	
32	เปียง อรรถสิทธิ์	87 หมู่ 3	053-842413
33	ชนิวัตร คำขาว	226 หมู่ 3	09-5529909
34	อนันต์ สิริภาคย์โกคิน	133 หมู่ 3	01-0217835
35	ถวิล ดงประหลาด	34 หมู่ 3	06-1976279
36	นางจันจิรา ปันทียะ	87 หมู่ 3	053-842413
37	ไผ่ ใจคำ	82 /1 หมู่ 3	
38	อรทัย จินะจันตา	92/5 หมู่ 3	053-842365
39	สุพัฒน์ สุขใจ	182 หมู่ 3	
40	อรวัลย์ เรือนใจ	69/1 หมู่ 3	
41	ประมวล ชัยวงศ์	85 หมู่ 3	053-471272
42	สมพร นนอแก้ว	96/2 หมู่ 3	
43	จันทา ยาดี	153/1 หมู่ 3	
44	ชุติมา ไชยวงศ์	193 หมู่ 3	
45	กรรณิการ์ คงทัน	60 หมู่ 3	
46	กัณหา ศรีวัย	186 หมู่ 3	09-8503693
47	ศรีมาน คำตัน	51 หมู่ 3	053-470568
48	อัมพร ของชะล้อย	133 หมู่ 3	053-842525
49	หนู ดงประหลาด	92/2 หมู่ 3	053-470404
50	ตีบ มาลา	27 หมู่ 5	
52	อินทร ไชยวงศ์	54 หมู่ 5	053-372158
53	ศรีวรรณ โถนาต	63 หมู่ 5	053-372291
54	กิตติศักดิ์ เมฆขจร	39 หมู่ 6	09-6352627 (กำนัน)
55	ประพันธ์ ไส่สอง	37 /1 หมู่ 7	07-1849502
56	บุญมา สุริวงศ์	59 หมู่ 8	
57	เสวต งามธุระ	151 หมู่ 9	01-4721106 (นายกอบต)
58	สุริยน แสงสร้อย	102/3 หมู่ 10	09-2611685 ผู้ใหญ่บ้าน

59	ประเสริฐ รัตนพงษ์พิทักษ์	136 ม. 10	053-470443
60	ฉวีช วงศา	192 หมู่ 10	09-5618231
61	อภิชาติ ชันคำ	154 หมู่ 10	053-842652
62	ปราณี เสนาจิต	106/2 หมู่ 10	053-842242
63	ธนู จันทร์หอม	เกษตรอำเภอ	06-1829283 053-471328